

TÜRKİYE' DE KÜLTÜREL VE DOĞAL ÇEVRE KORUMA ANLAYIŞININ GELİŞİMİ

Nuran ZEREN GÜLERSOY

Ülkemizde kültürel ve doğal çevre koruma anlayışının başlangıcı batı ülkelerindeki kadar eski değildir. Osmanlı İmparatorluğu'nda XIX. Yüzyılın ikinci yarısına kadar kültürel ve doğal değerlerin korunması konusunda bilinçli bir çabaya rastlanmaz. Önemszenmeyen ve değer verilmeyen İslam Öncesi Anadolu Uygarlıklarına ilişkin kültürel değerlerin büyük bir bölümünün ya padişah buyrukları ile yabancı devlet adamlarına armağan edildiği, ya kaçak olarak yurtdışına çıkarıldığı, ya da halk tarafından bilinçsizce tahrip edildiği bilinmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu Döneminde kültürel değerlerin korunması konusunda ilk bilinçli çalışmalarının XIX. yüzyılın ikinci yarısında İslam öncesi uygarlıklara ilişkin taşınır eski eserlerin toplanıp müzelerde saklanması ile başladığı kabul edilmektedir.

II. Mahmut döneminde batıda öğrenim gören aydınlar, eski eserlere özellikle ülkemizden kaçırılan eserlere Avrupa'da ne kadar değer verildiğini görmüşler ve diğer konularda olduğu gibi, batının bu alandaki değer yargılarını da Türkiye'ye getirmeye çalışmışlardır.

Araştırmacılar Türkiye'de kültür değerleri olarak eski eserleri koruma anlayışının başlangıç tarihini, Tophane-i Amire Müşiri Fethi Ahmet Paşa'nın eline geçen eski eserleri o güne kadar silah deposu olarak kullanılan St.İrene Kilisesinde toplamaya başladığı 1846 yılını gösterirler. İlk müze ile birlikte sınırlı sayıda aydının öncülük ettiği ve niteliği taşınabilir eski eserleri toplama ve saklama olan bir koruma anlayışının ortaya çıktığı kabul edilir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kuruluş yıllarında, bir yandan batılılaşma ve çağdaşlaşma eğilimi, yaşantıda, geleneklerde yenileşme çabası, modernleşme, batıya benzeme düşüncesi, öte yandan Osmanlı İmparatorluğu ile kültürel ilişkileri koparmak, Osmanlı-İslam kültürünü terk etmek arzusu, geleneklerin, kullanışların ve yönetim şeklinin değişmesi, kültürel değerleri koruma anlayışını da yönlendirmiştir. Bu dönemin koruma anlayışının temeli müzecilik olmuş, Osmanlı İmparatorluğundan kurtarılmaya çalışılan kültürel köken, önceki Anadolu uygarlıklarına dayanmaya çalışılmış, bu amaçla çeşitli tarihsel ve arkeolojik araştırmalar yapılmıştır.

Bu çalışmada, Osmanlı İmparatorluğu'ndan başlayarak günümüze kadar Türkiye'de kültür ve tabiat varlıklarının korunması anlayışının gelişimi incelenecektir. Osmanlı İmparatorluğu ve Cumhuriyet Dönemi olmak üzere iki bölümde değerlendirilen koruma anlayışı, anlayışa koşut olarak alınan yasaldüzenlemelerle, kuramsal ve uygulama alanındaki gelişmelerle kronolojik olarak özet başlıklar halinde değerlendirilecektir.

TÜRKİYE' DE KÜLTÜREL VE DOĞAL ÇEVRE KORUMA ANLAYIŞININ GELİŞİMİ

OSMANLI İMPARATORLUĞU DÖNEMİ

XIX YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA ESKİ ESERLERİN KORUNMASI KONUSUNDA İLK BİLİNÇLİ ÇABALAR: İSLAM ÖNCESİ UYGARLIKLARA İLİŞKİN TAŞINIR ESKİ ESERLERİN TOPLANIP MÜZELERDE SAKLANMASI

- 1846 St. İren Kilisesinde İlk Müze: Türkiye'de eski eser koruma anlayışının başlangıcı
- 1858 Ceza Kanunu: Kutsal ve Anıtsal Yapıları tahrip edenlere para cezası
- 13 Şubat 1869 Birinci Asar-ı Atika Nizamnamesi: Eski Yunan ve Roma eserlerinin toplanıp bir müzede saklanması. Yabancılarca yapılan kazıların izne bağlanması. Buluntuların yurtdışına kaçırılmasının engellenmesi.

ESKİ DÖNEMDEN KALAN HER İNSAN ESERİNİ "ESKİ ESER" OLARAK TANIMLAYAN KORUMA ANLAYIŞI

- 7 Nisan 1874 İkinci Asar-ı Atika Nizamnamesi: Eski dönemlerden kalan her insan eserinin eski eser olarak tanımlanması. Taşınır eski eserler kadar "Mükemmel Yapıların" da Devletçe korunması. Kazı sonucu bulunan eski eserlerin üçte birinin eski eseri bulana, üçte birinin arazi sahibine, üçte birinin devlete ait olduğu ilkesinin benimsenmesi.
- 1877 İlk Eski Eserler Koruma Kadrosununun kurulması

MÜZELERİN GELİŞTİRİLMESİ İLE BİRLİKTE TAŞINMAZ ESKİ ESERLERİN DE KORUMA KAPSAMINA ALINMASI

- 9 Şubat 1884 Üçüncü Asar-ı Atika Nizamnamesi: Yunan ve Roma kalıntılarını kapsayan Eski Eser tanımının Mimarlık Eserlerini de kapsayacak şekilde genişletilmesi. Üçte bir bölünme düzeninin kaldırılması. Yurtdışına eski eser çıkarılmasının yasaklanması. Aykırı davranışlara para ve hapis cezası öngörülmesi.
- 13 Mayıs 1889 43 Maddelik Müze-İ Hümayun Nizamnamesi.
- 1891 Müze-i Hümayun'un yeni binasında ziyarete açılması. Koruma düşüncesinin tüm yurt yüzeyine yayılmasına çalışılması.
- 1902 Müze-İ Hümayun'un Anadolu Şubesi: Konya'da İkinci Müze açılması.

1904 Müze-İ Hümayun'un Anadolu Şubesi: Bursa'da Üçüncü Müze açılması.

TÜRK-İSLAM SANATINA İLİŞKİN ESKİ ESERLERİ DE KAPSAMINA ALAN KORUMA ANLAYIŞI

23 Nisan 1906 Dördüncü Asar-ı Atika Nizamnamesi: Devlete, özel kişilere ya da topluluklara ait olan, her türlü arazideki bilinen yada gelecekte bulunacak her çeşit anıtın ve taşınır taşınmaz eski eserin tümünün devlet malı olduğu ilkesinin kabul edilmesi. Türk İslam Sanatı görsel sanatlar menkul ve gayrimenkul eski eserlerinin de koruma kapsamına alınması.

28 Temmuz 1912 Muhafaza-ı Abidat Nizamnamesi: Yıkılması gerekli görülen anıtsal yapıların işleme, kitabe gibi kısımlarının belgelenecek yıkılmasına izin verilmesi.

31 Ocak 1915 Muhafaza-ı Abidat Nizamnamesine Ek: Yıkımına karar verilen anıtların arsaları ile birlikte belediyelere ya da vilayetlere bırakılması

1913 Evkaf-ı İslamiye Müzesinin Kurulması: II. Meşrutiyet'te Türkçülük ve Ulusçuluk Akımlarının etkisi: Türk İslam eserlerinin de koruma kapsamına alınması.

1917 İstanbul'da Muhafaza-i Asar-ı Atika Encümeni Dairesinin Kurulması: Eski eserlerin bilimsel araştırmalarının yapılması, fotoğraflarının çekilmesi, belgelenmesi ve arşivlenmesi

OSMANLI SONRASI – CUMHURİYET DÖNEMİ

OSMANLI GELENEKLERİNDEN KOPMA VE ÇAĞDAŞLAŞMA ÇABASININ GETİRDİĞİ KORUMA ANLAYIŞI: MÜZELERİN GELİŞTİRİLMESİ

1920 Türk Asar-ı Atika Müdürlüğü'nün Kurulması Kararı: İlk Büyük Millet Meclisi programında amaçlar arasında milli eski eserleri derleyerek korumanın yer alması.

5 Kasım 1922 Müzeler Ve Asar-ı Atika Hakkında Talimat: Arkeoloji ve Etnoloji ile ilgili eserlerin hızla derlenmesi, müzelerde toplanması. Bilimsel değerlendirmelerinin yapılmasına ilişkin genelge yayınlanması.

14 Ağustos 1923 Hars Müdüriyeti Kurulması: Büyük Millet Meclisi Hükümeti Programında milli eserlerin toplanması ve gerekli yerlerde milli müzeler kurulması hedefinin yer alması.

- 1 Nisan 1924 Bakanlar Kurulu kararı ile Topkapı Sarayının müze haline getirilmesi.
- 25 Eylül 1925 Atatürk'ün emri ile Ankara'da Türk kültürünü belgeleyen Devlet Müzesinin kurulması:
- 15 Nisan 1928 Ankara Etnoğrafya Müzesinin açılması.
- 20 Aralık 1925 Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Kapanması Hakkında Kanun: Kapatılan kuruluşlarda bulunan eski eserlerin yerel müzelerde toplanması. Konya Mevlâna Dergahı ve Türbesinin Konya Asar-ı Atika Müzesine dönüştürülmesi. Bursa, Adana, Manisa, İzmir, Kayseri, Afyon, Antalya, Bergama'da yerel müzelerinin geliştirilmesi.
- 1927 Evkaf-ı İslamiye müzesinin yeniden düzenlenerek Türk ve İslam Eserleri Müzesi adını alması.
- 1927 İstanbul Müze-i Hümayun'un İstanbul Arkeoloji Müzeleri adıyla yeniden örgütlenmesi.
- 14 Ekim 1930 1580 Sayılı Belediyeler Kanunu ile Belediyelerin Halk Müzeleri kurmakla görevlendirilmesi.

**TAŞINMAZ ESKİ ESERLERİ DEĞERLENDİREN KORUMA ANLAYIŞI:
İŞLEVSİZ KALAN ESKİ YAPILARIN ÇEŞİTLİ KAMU
KURULUŞLARI ARASINDA PAYLAŞTIRILMASI**

- 1924 Cumhuriyeti izleyen yıllarda işlevsiz kalan yapıların çeşitli devlet kuruluşları arasında paylaşılması.
- 3 Mart 1924 341 Sayılı Kanunla Sarayların Milli Emlak'a bırakılması.
- 3 Mart 1924 430 Sayılı Tevhid-İ Tedrisat Kanunu ile Şer'îye ve Evkaf ve Hususi Vakıfların okullarının Maarif Vekaletine devredilmesi.
- 3 Eylül 1925 Türbelerden kıymetli olanların Maarif Vekaletine bırakılması.
- 4 Nisan 1926 743 Sayılı Medeni Kanunda Define Ve Fenni Kıymete Haiz Eşyaların tanımlanması. Definenin bulunduğu yerin sahibine, bilimsel değeri olan eşyaların hazineye ait olduğu hükmünün yer alması.
- 2 Haziran 1929 1552 Sayılı Şose Ve Köprüler Kanunu ile tarihsel Köprülerin korunması için Nafia'ya yetki verilmesi.
- 1930 Kullanılan cami ve mescitlerle şahıs ve belediye eline geçmeyen han ve hamamların Vakıflara devredilmesi. Han, hamam ve kervansaraylar arasında sahihsiz

kalanların askeri idare ve toprak ofisi gibi kuruluşlara devredilmesi.

24 Kasım 1934 Bakanlar Kurulu kararı ile Ayasofya'nın Müze haline dönüştürülmesi.

BELEDİYELERİN İMAR EYLEMLERİ VE KAMU KURULUŞLARININ İLGİSİZLİĞİ SONUCU YIKIMA UĞRAYAN TAŞINMAZ ESKİ ESERLERİN KORUNMASINA YÖNELİK ÖNLEMLERİN ALINMASI

1930 1580 Sayılı Belediyeler Kanunu ile eski eser sayılan yapıların korunması için belediyelere yetki verilmesi.

1931 Atatürk'ün Emri ve İcra Vekilleri Heyeti Kararı ile Cumhuriyetin ilk yıllarından beri çeşitli kamu kuruluşlarının kullanımına verilen tarihi yapıların gereğince korunamaması üzerine bu konuda çalışmalar yapmak üzere bir komisyon kurulması.

1932 Abideleri Muhafaza Heyetinin Kurulması: Kamu kuruluşlarının ilgisizliği ve belediyelerin imar eylemleri sonucu yıkıma uğrayan eski eserlerin korunması için bir arkeolog, iki mimar, bir fotoğrafçı, bir tasnifçi, bir yazı işleri müdüründen oluşan uzmanlar kurulunun kurulması.

1933 – 1935 Abideleri Muhafaza Heyetinin 2 yılda 3500 eski eseri saptaması, belgelemesi ve onarım raporlarını hazırlaması.

5 Haziran 1935 2762 Sayılı Vakıflar Kanunu ile Vakıfların yeniden örgütlenmesi.

TÜRK TARİHİNİN KÜLTÜREL KÖKENLERİNİ ARAMA ÇALIŞMALARI: BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR, KAZILAR

12 Nisan 1931 Atatürk tarafından Türk Tarih Kurumunun kurulması, Türk Tarih ve Medeniyetinin bilimsel şekilde incelenmesi, Türk Tarihinin kaynaklarının araştırılması.

1933 Milli Mimari Semineri: Mimari eser koruma konusunda ilk bilinçli ve bilimsel yaklaşımlar, tartışmalar.

1934 Yeni Türk Devletinin kültürel kökenlerini arama çabalarının başlangıcı: Roma Hamamı, Ahlatlıbel kazıları.

1935 Alacahöyük, Alishar, Boğazköy kazıları ile Türk Tarihinin kültürel kökenlerini bulma çalışmaları.

21 Haziran 1934 2527 Sayılı Basma Yazı ve Eserleri Derleme Kanunu: Bilimsel araştırmalar yapan yabancıların yayınlarının 6'şar nüshasını Kültür Bakanlığına gönderme zorunluluğu.

24 Haziran 1934 2530 Sayılı Müzeler Ve Rasathane Teşkilî Hakkında Kanun: Müzelerin yeniden örgütlenmesi.

TAŞINMAZ ESKİ ESERLERİN İMAR PLANLARI YOLU İLE KORUNMASI GEREĞİNİ BENİMSEYEN KORUMA ANLAYIŞI

- 1930 Anıt niteliğindeki tarihi, mimari eserlerin imar planlarının yapımı sırasında korunmasına önem verilmesi.
- 1932 Kentsel koruma konusunda ilk anlamlı yaklaşım: H. Jansen Ankara İmar Planı Raporunda, kalenin ulusal yaşamın simgesi sayılarak korunmasının ve etraftan kolaylıkla algılanabilmesinin gereğinin ve öneminin vurgulanması.
- 1932-1933 İstanbul Planlaması Sınırlı Fikir Yarışmasında Koruma önerileri: Agache Önerisinde: İmar planlarında meydana çıkmış ya da henüz kazı yapılmamış eski eserlere sahip bölgelerin saptanması, çevrelerinin yeşillendirilmesi; yeni yapıların yöreye uyum sağlayacak düzen içinde yapılması; anıta yaklaşımların taşıt ulaşımından ayrılarak yaya dolaşımına uygun şekilde düzenlenmesi; eski ve yeni şehrin birbirine zarar vermeden yanyana yaşaması ilkelerinin benimsenmesi. Elgöztz Önerisinde: Yenileşme devam ederken eski anıtların dikkatle korunması ilkelerinin tartışılması.
- 10 Haziran 1933 2290 Sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanunu'na göre Milli Eğitim Bakanlığı, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından saptanan ve korunmasına karar verilen anıtsal nitelikli eski eserlerin her yönünde 10 metre açıklık bırakılarak korunması.
- 1937 Ankara Kalesi ve çevresinin ilk kez protokol alanı olarak koruma kapsamına alınması.
- 1940 Eski Eserleri Koruma Encümeni Kurulması: İstanbul'da şehrin imari sırasında anıtsal yapıların korunması çabaları.
- 1940 İmar Planlarının Yapımı Sırasında mevcut şehir bölgelerini koruma kaygıları: Planlarda mevcut şehir bölgesinin mümkün olduğu kadar muhafaza edilmesi. Yalnız yolların ulaşımı sağlayacak şekilde düzenlenmesi ve uygun yerlerde yeşil alanlar yaratılması. Eski ve tarihi, estetik ve sanat değeri olan yapıların korunması, etraflarının açılarak, bitişik uyumsuz binalar kaldırılarak çevrelerinin düzenlenmesi gibi esasların benimsenmesi.

TAŞINMAZ ESKİ ESER VE KENTSEL KORUMA KONUSUNDA ULUSAL VE ULUSLAR ARASI BİLİMSEL VE KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

- 21-30 Ekim 1931 Atina Tarihsel Anıtların Korunması İle İlgili Mimar ve Teknisyenlerin I. Uluslararası Konferansı: Uluslararası miras ve uluslararası dayanışmanın yasal ve bilimsel olarak ele alınması. Anıtların korunmasının tekniği ve yöntemi konusunda ilkeler belirlenmesi, Anıtlarla birlikte anıt çevrelerinin de koruma altına alınması görüşünün benimsenmesi. Koruma ile ilgili yasal ve yönetsel önlemlerin tartışılması.
- 1933 Atina Uluslararası Çağdaş Mimarlık Kongresi-Atina Antlaşması: Bir kentin benliğini oluşturan tarihsel ve mimari değerlerin kesinlikle korunması gereğinin vurgulanması. Tarihsel merkezlerin sorunlarına çözümler önerilmesi, tartışılması.
- 1943 Ali Saim Ülgen'in Anıtların Korunması ve Onarılması konusunda ilk Türkçe kitabı yayınlaması.
- 1944 Eski Eserler ve Müzeler I. Danışma Komisyonunun "Eski Eserlerin Tescil ve Tasnifine Daire Ön Tasarı" adlı raporu: Tarihsel eserlerin estetik, bilimsel, turistik değerlerine göre tanımlanması ve sınıflandırılması.
- 1944 Maarif Vekaletinin bir genelge ile valilikleri eski eserlerin korunması ile ilgili kanun ve yönetmeliklere uyulmasını sağlamakla görevlendirilmesi.

1950'LERDEN SONRA HIZLI KENTLEŞME SONUCU YIKIMA UĞRAYAN TAŞINMAZ ESKİ ESERLERİ KORUMA ÇABALARI: GAYRİMENKUL ESKİ ESERLERE VE ANITLAR YÜKSEK KURULUNUN KURULUŞU VE İLKE KARARLARI

- 2 Temmuz 1951 5805 Sayılı Gayrimenkul Eski Eserler Ve Anıtlar Yüksek Kurulu Teşkiline Ve Vazifelerine Daire Kanun'la Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun (GEEAYK) Kurulması: Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Güzel Sanatlar Akademisi, Bayındırlık Bakanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden Tarih, Arkeoloji, Sanat Tarihi, Mimarlık, Estetik, Şehircilik Dallarından birer üye ve bu üyeler tarafından seçilecek konu ile ilgili dört üye, Vakıflar Genel Müdürü ve Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü'nden oluşan uzmanlar grubu tarafından yurt içinde korunması gereken mimari ve tarihsel özelliklere sahip anıtların ve diğer taşınmaz eski eserlerin koruma, bakım, onarım ve restorasyon işlerinde uyulacak ilke ve programların saptanması.

- Uygulamaların izlenmesi ve denetlenmesi. İlgili konularda bilimsel görüş bildirilmesi.
- 10 Mayıs 1952 Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (GEEAYK) Talimatnamesi: GEEAYK'ın çalışmalarının düzenlenmesi.
- 10 Ağustos 1953 GEEAYK 155 No.lu İlke Kararı: Eski eserleri yaşatmak için bunları işlev verilmesi.
- 1954 UNESCO Kültür Varlıklarının Silahlı Müdahale Hallerinde Korunma Sözleşmesinin kabulü.
- 1955 Eski Eserlerin turizmle ilişkisini kurmak ve mevcut örgütleri yeniden düzenlemek, geliştirmek için öneriler getirilmesi.
- 19 Mart 1956 GEEAYK 466 No.lu İlke Kararı: Eski eserlerin çökme tehlikesi olsa da yıkılmayıp onarılması.
- 6 Haziran 1956 GEEAYK 506 No.lu İlke Kararı: Kurul tarafından korunmaları gerekli görülmeyen yapıların yıkılmadan önce rölövelerinin kurula gönderilmesi.
- 6 Haziran 1956 GEEAYK 507 no.lu ilke kararı: Camilere hopperlör ve florasan lamba konmaması.
- 16 Temmuz 1956 6785 Sayılı İmar Kanununun 25 inci Maddesi ile eski eserlere yaklaşma sınırlarının özel nizamnamelerle belirlenmesi.
- 16 Haziran 1957 İmar Nizamnamesinin 39 Uncu ve 40 ıncı Maddeleri ile eski eserlere yaklaşma sınırının belirlenmesi; Eski eserlerin bitişik olmayan cephelerinden 10 metreden az olmamak koşulu ile yapı yüksekliğine eşit uzaklık içinde yeni yapıya izin verilmemesi. İmar planı olmayan arkeolojik alanlardan 30 metre uzaklık içinde özel yapı yapılmasına izin verilmemesi.
- 6 Ocak 1957 GEEAYK 607 No.lu İlke Kararı ile İstanbul Surlarının korunması.
- 6 Ağustos 1957 GEEAYK 407 No.lu İlke Kararı ile İstanbul Sahil Surlarının korunması.
- 13 Eylül 1957 7044 Sayılı Aslında Vakıf Olan Tarihi Ve Mimari Kıymeti Haiz Eski Eserlerin Vakıflar Umum Müdürlüğüne Devrine Dair Kanunla Vakıf kökenli yapıların korunmasının sağlanması.

**1960'LARDAN SONRA DEVLETİN TARİH VE KÜLTÜR DEĞERİ OLAN
ESERLERİ KORUMAKLA YÜKÜMLÜ TUTULMASI, ÖZEL
KİŞİLERİN SAHİP OLDUKLARI TAŞINMAZ ESKİ ESERLERİ
ÜZERİNDEKİ KULLANIM HAKLARININ SINIRLANDIRILMASI**

- 28 Kasım 1960 7463 Sayılı Hususi Şahıslara Ait Eski Eserlerle Tarihi Abidelerin İstimlakı Hakkındaki Kanun: Devletin özel kişilerin sahip oldukları taşınmaz eski eserler üzerindeki kullanım haklarını sınırlandırması. Taşınmaz eski eser sahiplerine gösterilecek esaslara ve hazırlanacak projelere uygun olarak eski eser ve abidelerini onarmak ve restore ettirmek zorunluluğu konması ve bu karara uymayanların taşınmaz eski eserlerinin kamulaştırma kararına yasal olarak karşı çıkılmaması hükmünün getirilmesi.
- 1961 Anayasa'sının 50. Maddesi ile Devleti tarih ve kültür değeri olan eser ve anıtları korumakla yükümlü tutması.
- 19 Temmuz 1963 304 Sayılı Kanun ile 7463 Sayılı Kanun hükümlerinin Anayasa'ya aykırı olması nedeni ile değiştirilmesi ve GEEAYK kararlarına karşı Danıştay'a başvuru olanağının sağlanması.
- 28 Eylül 1962 GEEAYK Talimatnamesinin yeniden düzenlenmesi.
- 23 Aralık 1962 GEEAYK 1800 No.lu ilke kararı ile eski eserler üzerinde parselasyon ve inşaat yapılamaması.
- 11 Mart 1963 GEEAYK 2052 No.lu ilke kararı ile eski eser camilerin yenisi yapılmak üzere yıkılmaması.
- 16 Mart 1966 Eski Eser Ticaret Yönetmeliği: Asar-ı Atika Nizamnamesinin 26. Maddesine göre alım satımına izin verilen taşınır eski eserlerin ticaret koşullarının belirlenmesi, yurtdışına kaçırılmasının önlenmesi.
- 5 Kasım 1966 GEEAYK 3296 No.lu ilke kararı ile eski eserleri yakınında kurul kararları ile yaptırılan inşaata sonradan imar planları veya yönetmelikleri ile eklentiler yapılmaması.
- 11 Mart 1963 GEEAYK 2052 No.lu ilke kararı ile eski eser camilerin yenisi yapılmak üzere yıkılmaması.
- 26 Kasım 1967 GEEAYK 3735 No.lu ilke kararı ile inşaat kazıları sırasında çıkan arkeolojik buluntuların değerlendirilmesi için önlem alınması.

**KORUMA KONUSUNDA ÇAĞDAŞ YAKLAŞIMLARIN BENİMSENMESİ,
ULUSLARARASI GELİŞMELERİN İZLENMESİ, TARİHSEL ANIT
KAVRAMININ KURAMSAL DÜZEYDE ÇEVREYİ KAPSAYACAK
ŞEKİLDE GENİŞLETİLMESİ.**

- 1964 Venedik II. Uluslararası Tarihsel Anıtların Mimarlar ve Teknisyenleri Kongresi: Venedik Tüzüğü'nün benimsenerek tarihsel anıt kavramının tek başına bir mimari eserle birlikte özellik taşıyan bir uygarlığın, belirli bir gelişmenin veya tarihsel bir olayın tanıklığını yapan kırsal veya kentsel siteleri ve kapsayacak şekilde genişletilmesi. Anıtların onarım teknik ve yöntemlerinin saptanması.
- 24 Eylül 1967 GEEAYK 3674 No.lu ilke kararı ile uluslar arası düzeyde kabul edilen Venedik Tüzüğü'nün benimsenerek korunacak tarihsel anıt kavramının tek yapıdan çevre boyutuna çıkarılması.
- Haziran 1965 ICOMOS'un (International Council On Monuments And Sites) Kurulması: Venedik Tüzüğü'nün uluslararası düzeyde benimsenmesinden sonra tarihsel anıtların korunması ve restorasyonunun dünya ölçeğinde eşgüdümünü sağlayacak bir örgütün oluşturulması, Türkiye'nin de bu örgüte üye olması.
- 1968 – 1972 İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı: Planda Uygulanacak Politikalar Bölümünde, zamanın neden olduğu yıkıma ve diğer olumsuz etkilere açık olan eski eserlerin daha iyi korunmasını sağlayacak yasal önlemlerin çıkarılması, bu eserlerin bakımı için çaba sarfedilmesi, tarihsel değeri olan eserlerin yurtdışına kaçırılmaması için gereken önlemlerin alınması ilkelerine yer verilmesi.
- 14 Mart 1970 GEEAYK 5275 No.lu kararı ile eski esere uzaklığı 10 metreden fazla olan yerlerdeki inşaat için kurulun karar vermesi zorunluluğu getirilmesi.
- 10 Mayıs 1970 GEEAYK 5384 No.lu kararı ile çökme durumundaki eski eserlerin yıkılmayıp korunması.
- 13 Eylül 1970 GEEAYK 5550 No.lu kararı ile özel mülkiyetteki eski eserlerin korunması için parasal yardım konusunda yasal olanak sağlanması.
- 1970 – 1975 Türkiye'nin Avrupa Konseyi Avrupa Mimari Miras Yılı çalışmalarına katılması.
- 10 Ekim 1970 GEEAYK 5595 No.lu kararı ile Boğaziçi Sahil Şeridi Yalılarının tescili.

10 Temmuz 1971 GEEAYK 5948 No.lu ilke kararı ile belediye tarafından çıkarılacak kaçak inşaat affının eski eserlerle ilgili inşaatı kapsamaması.

19 Temmuz 1972 GEEAYK 6555 No.lu ilke kararı ile kaza ile ya da bilerek isteyerek yanan ve yakılan, yıkılan eski eserlerin bulunduğu parselin eski eser parseli olduğu, yapılacak yeni yapının aynı boyutta ve şekilde yapılması ilkesi.

KORUMA KONUSUNDA ÇAĞDAŞ YAKLAŞIMLARIN BENİMSENMESİ İLE BİRLİKTE YASAL ÇERÇEVİYİ DÜZENLEME ÇABALARI

7 Temmuz 1972 1610 Sayılı Emlak Vergisi Kanunu ile korunacak belgeli eserlere 1/10 oranında vergi indirimi uygulanması.

20 Temmuz 1972 6785 Sayılı İmar Kanunu değiştiren 1605 Sayılı Kanun Ek Madde 6 ile kentsel koruma konusuna yeni düzenlemeler getirilmesi: 5805 Sayılı Kanun ile GEEAYK'a verilen eski eser saptama ve koruma koşullarını belirleme yetkisinin yeniden düzenlenmesi,

6 Mayıs 1973 1710 Sayılı Eski Eserler Kanunu ile 1906 Tarihli Dördüncü Asar-ı Atika Nizamnamesinin Değiştirilmesi: Korunacak değerler konusuna yeni tanımlamalar, kısıtlamalar getirilmesi, sit koruma yaklaşımının yasalaştırılması, taşınmaz eski eserlerin anıt, külliye, sit olarak sınıflandırılması. Taşınmaz eski eserlerin korumada yetkili ve sorumlu kuruluş olan milli eğitim bakanlığınca oluşturulan saptama kurulları tarafından ayrılması, sınıflandırılması. GEEAYK tarafından onaylanarak Tapu Kütüğüne kaydedilmesi. Eski eserlerin bulunduğu çevrelerin imar planlarının yapımı sırasında Milli Eğitim Bakanlığının görüşünün alınması, Eser sahiplerine teknik eleman ve ödenek yardımında bulunulabilmesi hükümlerinin getirilmesi.

1973-1977 Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında Koruma Yaklaşımı: Koruma yaklaşımının arşivcilik ve müzecilikle sınırlı kalması. Tarihi anıtlar, sanat eserleri, harabeler ve diğer kültürel kalıntıların koruma ve geliştirme yolları tetkik edilerek bunların yokolmasının, tahribatının ve yurtdışına kaçırılmasının önlenmesi ilkelerinin benimsenmesi.

13 Şubat 1976 GEEAYK 8891 No.lu ilke kararı ile 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu'nda yer almayan korunacak kentsel siti "Yaşanılan kentlerin belli bir devirde, belli bir kesiminde homojen olarak sosyal, ekonomik, kültürel durumunu yansıtan özellikler, tarihi, bilimsel, artistik, arkeolojik, etnografik, edebi veya efsanevi önemi bakımından korunmaları ve değerlendirilmeleri

gereken yerler" olarak tanımlaması ve yasada belirlenen sit kavramı içinde yorumlaması.

- 26 Ocak 1977 Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün 196 Sayılı genelgesiyle saptama ve belgeleme işlemlerinin yurt yüzeyinde yaygınlaştırılması.
- 14 Ocak 1978 GEEAYK 10201 No.lu ilke kararı ile Boğaziçi Korularının koruma kararının alınması.
- 9 Haziran 1978 GEEAYK 10374 No.lu ilke kararı ile Yerel Yönetim Bakanlığından koruma bölgesi olan kentlerde bütçe önceliği istenmesi.
- 25 Eylül 1978 GEEAYK A1012 No.lu ilke kararı ile savurganlılığı önlemek amacıyla kamu kuruluşlarına ait yapılara, yıkıma gitmeden onarım ve uygun değişimle ekonomik kullanım getirilmesi.

KORUMA – DEĞERLENDİRME - GELİŞTİRME; BÜTÜNLEŞMİŞ KORUMA ANLAYIŞININ BENİMSENMESİ

- 1979 – 1983 Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında Koruma Yaklaşımı: Planda, değerlendirme, geliştirme, bütünleşmiş koruma anlayışına yer verilmesi, Kültür politikaları içinde ülkenin temel ve öncelikli bir kültür sorunu olan tarihsel kültür kalıtının korunması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi için bu eserlere ekonomik ve toplumsal yararlılık ilkesinden ayrılmadan; çağdaş yaşam içerisinde işlevsellik kazandırılması, Kültürel erozyonun önlenmesi ve bunları gerçekleştirmek üzere gerekli yasal, örgütsel ve parasal önlemlerin alınması yolunda etkin çalışmalar yapılmasının öngörülmesi, Kentleşme temel politikalarında yerleşme merkezlerinin düzenlenmesinde ve sanayileşmenin mekana yansımada doğal ve tarihi çevrenin korunması konusunun vurgulanması.

- 1979 Kültür Bakanlığının ilgili bakanlıklarla yaptığı ortak çalışmalarla 1710 Sayılı Eski Eser Kanunu ile imar kanunu ve yönetmelikleri arasında bağlantı kurma, koruma uygulamasını imar planlama sürecine oturtma, koruma sorunlarına çözümler arama çabaları:

- Taşınmaz Eski Eserlerin Onarılması, Kullanılması Ve İmar Hukukuna Yaklaşımların Şekil Ve Şartlarını Gösterir Yönetmelik Önerisi,

- Tespit Ve Envanteri Yapılmış Sit Alanları İçinde Plan Kararlarının Tespiti.
 - İmar Planlarının Tanzimi İle İlgili Teknik Şartlaşmada Eklenmesi Ve Değiştirilmesi Düşünülen Teklifler.
- 30 Mart 1979 Kültür Bakanlığının "Özel Ve Tüzel Kişi Mülkiyetinde Bulunan Taşınmaz Eski Eserlerin Onarımı İçin Yapılacak Ayni, Parasal ve Teknik Yardım Yönetmeliği" ile özel kişi mülkiyetindeki tescilli yapıların onarımına parasal destek sağlama girişimleri.
- 1979 Turizm Ve Tanıtma Bakanlığının Turizm Bankası aracılığı ile tescilli yapıların turizm amaçlı kullanımı için kredi sağlaması ve kredi koşullarını belirlemesi.
- 1979 GEEAYK'ın kentsel sit alanlarını belirleyerek yürürlükteki imar planı uygulamalarını durdurması, Durdurulan kentsel sit alanlarında yeni plan yapılıncaya kadar geçiş dönemi yapılanma koşullarının belirlenmesi, 20'den fazla kentsel sit alanında koruma amaçlı imar planı yapımına başlanması.
- 1980 GEEAYK koruma ve tarihi çevre düzenlenmesi işinin yalnız bir saptama işi olmadığı, şehirci ile birlikte yapılacak bir planlama ve uygulayıcıları inandırma konusu olduğu kararına varması, Koruma Planı yapma ilkeleri ve yöntemini belirleme çabaları göstermesi.
- 19 Temmuz 1979 UNESCO İle T.C. Dışişleri Bakanlığı arasında imzalanan protokolle İstanbul'daki tarihsel sitlerin korunması projesinin desteklenmesi.
- 1980 – 1981 Avrupa Konseyinin Kentsel Yenileşme Avrupa Kampanyası Açması, Kampanya'ya Türkiye'nin katılması.
- 1981 Belgrad'da UNESCO Genel Kurulunda, İstanbul'da Süleymaniye Camii Ve Çevresi, Topkapı Ve Yıldız Sarayları, Kara Surları, Zeyrek Ve Bozdoğan Kemerli, Haliç Yöresinin; Göreme'de Açık Hava Müzesi, Çavuşin Ve Zelve Mağaraları, Zelve vadisinin korunması konusunda uluslararası kampanya açılması.
- 10 Mayıs 1983 UNESCO Genel Sekreteri Amadou M'Bow'un İstanbul Ve Göreme'nin Korunması Kampanyasını resmen başlatması.

**GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER VE ANITLAR YÜKSEK KURULUNUN
KALDIRILARAK TAŞINMAZ KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI
YÜKSEK KURULU İLE BÖLGE KURULLARI OLUŞTURULMASI,
KENTSEL SİT VE KORUMA AMAÇLI İMAR PLANI KAVRAMININ
YASALLAŞTIRILMASI**

- 1 Ocak 1982 4901 Sayılı ve 25 Kasım 1981 Tarihli Karar: Kültür Bakanlığının kaldırılarak ilgili birimlerin Kültür İşleri Müsteşarlığı bünyesinde Kültür ve Turizm Bakanlığına devredilmesi.
- 21 Temmuz 1983 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile 1710 Sayılı Eski Eserler Kanununun ve 5805 Sayılı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun Kuruluş Kanununun iptali. Kültür ve Turizm Bakanlığına Bağlı, Merkezi Ankara'da "Taşınmaz Kültür Ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu (TKTVYK) ile Kültür ve Turizm Bakanlığınca tespit edilecek bölgelerde Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Bölge Kurulları (TKTVBK) kurulması, KTVYK'nun görevlerinin koruma ve restorasyonla ilgili işlerde uygulanacak ilkeleri belirlemek, Bakanlıkça tespit ettirilen kültür ve tabiat varlıklarının tescilini yapmak, konu ile ilgili uyuşmazlıklar hakkında görüş bildirmek, KTVBK'nun görevlerinin yüksek kurulun verdiği ilke kararlarına uymak şartıyla uygulamaya yönelik kararlar almak şeklinde belirlenmesi. Kentsel Sit ve Koruma Amaçlı İmar Planı kavramının yasallaştırılması.
- 22 Temmuz 1983 İstanbul Boğaziçi 1/5000 Ölçekli Nazım Plan ve 1/1000 Ölçekli Öngörüm Bölgesi ve Sahil Şeridi İmar Uygulama Planlarının onayı.
- 9 Ağustos 1983 2872 Sayılı Çevre Kanunu: Kırsal ve kentsel topraklarla doğal kaynakların ve tarihsel zenginliklerin korunması.
- 18 Kasım 1983 16 Mart 1983 tarihli 2805 Sayılı Kanun kapsamı dışında bırakılacak sit alanlarının Resmi Gazetede yayınlanması.
- 22 Kasım 1983 2960 Sayılı Boğaziçi Kanunu: İstanbul Boğazındaki kültürel ve tarihsel değerlerin korunmasını sağlamayı amaçlayan Özel Kanunun kabulü.
- 16 Şubat 1984 Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu ve Bölge Kurulları Yönetmeliği: Ankara, İstanbul, İzmir, Konya, Kayseri Bölge Kurullarının Çalışmalarına Başlaması, İlk Aşamada Adana, Diyarbakır, Erzurum, İkinci Aşamada Trabzon, Bursa, Antalya olmak üzere 11 Bölge Kurulu kurulması kararı.

16 Şubat 1984 Korunması Gerekli Taşınır Kültür Ve Tabiat Varlıklarının Yurtdışına ve Yurda Sokulması Hakkındaki Yeni Yönetmelik çıkarılması.

1984

98'i Kentsel Sit, 46'sı Tarihi Sit, 120'si Doğal Sit, 547'si Arkeolojik Sit Olmak Üzere 811 Adet Sit Alanının ve 24.500 Adet Sivil Mimarlık Örneği, Dinsel Ve Kültürel Yapı, İdari Yapı, Askeri Yapı, Endüstriyel yapıyı kapsayan tek yapının tescil edilmesi.

GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER VE ANITLAR YÜKSEK KURULU KARARLARININ TAŞINMAZ KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI YÜKSEK KURULU TARAFINDAN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ, SİT ALANLARI SINIRLARININ VE TESCİLLİ YAPILARIN YENİDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

8 Mart 1984

2981 Sayılı İmar Ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanunun 6. Maddesi ile tescilli eski eserler ile bunların koruma alanları ve sit bölgelerine ilişkin kararların en geç iki yıl içinde 2863 sayılı kanun uyarınca yeniden Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenmesi kararı.

1984-1986

Tescilli 811 Sit Alanından 183'ünün yerinde incelenmesi ve 93 adet sit alanının yeni sınırlarının taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları yüksek kurulunca belirlenerek karara bağlanması, sit alanları içindeki tescilli yapıların yeniden değerlendirilmesi.

10 Ağustos 1984

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Ve Tabiat Varlıklarının Tespiti Ve Tescili Hakkında Yönetmelik: Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının tespiti ve tescili ile ilgili usullerin, esasların, niteliklerin belirlenmesi.

10 Ağustos 1984

Kültür ve Tabiat Varlıkları İle İlgili Olarak Yapılacak Sondaj Ve Kazılar Hakkındaki Esasları belirleyen yönetmeliğin yürürlüğe girmesi.

24 Mayıs 1985

Camilerin Bakım, Onarım, Temizlik ve Çevre Tanzimi Yönetmeliği ile Vakıflara ve diğer kuruluşlara ait cami ve mescitlerin bakım, onarım, temizlik, çevre tanzimi ve güvenlik hizmetleri ile ilgili esasların belirlenmesi.

9 Mayıs 1985

3194 Sayılı İmar Kanununun Boğaziçi İle İlgili 46-47 Ve 48 inci maddeleri ile 2960 Sayılı Boğaziçi Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi.

19 Ekim 1985

3194 Sayılı İmar Kanununun Boğaziçi İle İlgili 46-47 Ve 48 inci ve Geçici 7. Maddesinin uygulanması ile ilgili yönetmeliğin çıkarılması.

- 7 Haziran 1986 3290 Sayılı Kanun İle 2981 Sayılı Kanunun Bazı Maddelerini Değiştiren ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi İle İmar Affı Konusunun Boğaziçi'nde uygulama esaslarının incelenmesi.
- 23 Temmuz 1986 3290 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği İle İmar Affının Boğaziçi'nde uygulama ayrıntılarının belirlenmesi.
- 11 Aralık 1986 Anayasa Mahkemesinin 3194 Sayılı İmar Kanununun Boğaziçi Öngörünüm Bölgesinde belirli koşullarda konut inşaatına izin veren hükmü ile 2981 Sayılı Kanunun uygulanması ile ilgili Geçici 7. Maddesinin iptali.
- 1985-1989 Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında Koruma Politikaları:Planda Milli Kültür Politikaları Başlığında Yeralan Tarihi Çevre Değerlendirme İle ilgili İlkeler: Kültürümüzün yaşatılmasında fayda görülen değerlerini canlı tutmak için kültür eserlerinin bugünkü hayatın bir parçası halinde değerlendirilmesi için önlemlerin alınması, Tarihi ve mimari çevre, eski eser ve kazılar konusunda tespit, tescil, onarım ve koruma faaliyetlerini yürüten kamu ve özel kuruluşların genel bir milli kültür politikası çerçevesinde tespit edilecek önceliklere göre çalışmalarını sürdürmesi, Eski eser niteliğindeki yapıların onarım ve koruma amacıyla özel şahışlar tarafından alınıp değerlendirilmesini kolaylaştırıcı bir teşvik sisteminin geliştirilmesi, Müzelerin sadece sergileme ve tanıtma faaliyetleri ile sınırlı kalmayarak halkın ve yetişen genç nesillerin eğitimi için gerekli olan konferans, sergi ve seminer gibi eğitim çalışmalarına ağırlı verilmesi, Eski eserlerin muhafazası ve onarımı ile ilgili kuruluşlarda ihtiyaç duyulan kalfa, usta, restoratör, mimar v.s. yetiştirilmesinin orta öğretim ve üniversiteler seviyesinde kurulacak fakültelerle desteklenmesi.
- 3194 Sayılı İmar Kanunu ve İlgili Yönetmeliklerine Göre İller Bankası tarafından hazırlanan "İmar Planlarının Düzenlenmesi İle İlgili Teknik şartlaşmada" ile Koruma Amaçlı İmar Planlarının tanımlanması ve yapım ilkelerinin belirlenmesi.
- 12 Aralık 1986 Milli Parklar Yönetmeliği ile Milli Parkların,Tabiat Parklarının, Tabiat Anıtlarının, Tabiatı Koruma Sahalarının ve Orman İçi Dinlenme Yerlerinin ayrılması, planlanması, geliştirilmesi, yönetilmesi ve tanıtılmasına ilişkin iç ve ilemlerin tanımlanması.
- 16 Aralık 1984 Tarihi ve Bedii Değeri Olan Taşınmaz Malların Kiraya Verilmesi Hakkında Yönetmelikle tarihi yapıların kiraya verilmesi işlemlerinin düzenlenmesi.

KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARININ KORUNMASINA YÖNELİK EKONOMİK DESTEK ÖNLEMLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

- 29 Haziran 1985 Özel Hukuka Tabi Gerçek ve Tüzel Kişilerin Mülkiyetinde Bulunan Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Katkı Fonu Yönetmeliği: 30 Mart 1979 Tarihli Yönetmeliğin iptal edilerek 2863 Sayılı Kanuna göre tescili yapılmış kültür varlıklarının bakım ve onarımları için yapılacak ayni, nakdi ve teknik yardımlar ile verilecek kredilerin usul ve esaslarının belirlenmesi.
- 11 Kasım 1986 Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Yönetmelikle tasarrufu kısıtlanan bina, arsa ve araziye kısıtlamayı koyan kamu organlarının görev ve sorumluluklarının belirlenmesi.
- 10 Aralık 1987 Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Ve Tabiat Varlıklarının Tespiti- Tecili ve Sit Alanı İlanı Sırasındaki Müktesep Haklarının Korunması İle İlgili Yönetmelikle tespitlerde değerlendirme ölçütlerinin ve tespit sonucu düzenlenecek belgelerin tanımlanması ve tespit yapılan sit alanları çalışmaları için kullanılacak lejandın belirlenmesi. Müktesep hakların yeniden düzenlenmesi.
- 19 Ağustos 1989 Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tespiti- Tecili Hakkındaki yönetmelikle 10 Aralık 1987 tarihli ilgili yönetmelikte değişiklik yapılması. Sit Alanı ilanı sırasındaki müktesep hakların yeniden düzenlenmesi.
- 8 Şubat 1990 Kesin İnşaat Yasağı Getirilen Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Bulunduğu Sit Alanlarındaki Taşınmaz Malların Hazineye Ait Taşınmaz Mallar ile Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelikle sit alanı ilan edilen ve kesin inşaat yasağı getirilen taşınmaz malların hazineye ait taşınmaz mallar ile değiştirilmesine ilişkin usul ve esaslarının belirlenmesi.

YEREL YÖNETİMLERİN KORUMA SÜRECİNE DOĞRUDAN KATILMASI, KORUMA KONUSUNDA KARAR ALMA VE DENETLEME GÖREVİNİN MERKEZDEN YEREL ÖRGÜTLERE DEVREDİLMESİ

- 24 Haziran 1987 3386 Sayılı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkındaki Kanun" İle 2863 Sayılı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununda değişiklik yapılması: Taşınmaz Kültür Ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu İle Bölge Kurullarının kaldırılarak Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma

Yüksek Kurulu ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurullarının oluşturulması; Koruma Kurullarına Görüşülecek Konu Belediye Sınırları İçinde ise İlgili Belediye Başkanı veya teknik temsilcisinin dışında ise valilikçe seçilecek teknik temsilcinin katılması.

21 Ekim 1987

3386 Sayılı 2863 Sayılı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddelerin Eklenmesi Hakkındaki Kanununun 11. Maddesine Göre Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının yoğunluğu ve Üniversitelerin ilgili bölümlerinin bulunduğu yerler gözönüne alınarak merkezleri ve sorumluluk alanları belirlenen, koruma kurulları kurulması.

25 Kasım 1987

Kültür Ve Turizm Bakanlığı'nın 6797 No.lu Onayı İle 2863 Sayılı Kanun gereğince kurulan Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Bölge Kurullarının faaliyetlerine son verilerek Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurullarının çalışmalarına başlanması.

30 Ocak 1989

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ile Koruma Kurulları Yönetmeliği ile kurulların çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi.

14 Şubat 1993

Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Bakım, Onarım, Restorasyon, Değerlendirme, Muhafaza ve Nakil İşleri ile Bu Maksatla Hazırlanacak Projelerin Yapılması ile Arkeolojik Kazılarda Kullanılacak Aletlerin Alımı Hakkında Yönetmelikle gerekli araç ve gereçlerin sağlanmasının usul ve esaslarının belirlenmesi.

1989-1994

VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı: Tarihsel Yerleşmelerin Her Kademesinde Fiziksel Koruma Planlamasına Önem Verilmesi; Tarihi, Doğal ve Kültürel Değerlerin Korunması, Mevcut Nüfus Yoğunluğunun Arttırılmaması, Türk ve İslam Eserlerinin Korunmasına Özel Önem Verilmesi, Yasal, Yönetimsel parasal ve Teknik Olanakların iyileştirilmesine Özel Önem Verilmesi.

KTVKYK TARAFINDAN KORUMAYA YÖNELİK OLARAK ALINAN İLKE KARARLARININ YENİLENEN YASAL ÇERÇEVEYE BAĞLI OLARAK YENİDEN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

4 Mart 1988

KTYKYK 6 No.lu ilke kararı ile arkeolojik sit alanlarında korumaya yönelik geçerli koşulların yeniden düzenlenmesi: I. Derece Arkeolojik Sit Alanlarında korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında kesinlikle hiçbir yapılaşmaya izin verilmemesi,

II. Derece Arkeolojik Sit Alanlarında yeni yapılaşmaya izin verilmemesi ancak kullanma şekil ve ölçülerinin korunma kurulları tarafından tayin edilmesi, III. Derece Arkeolojik Sit Alanlarında gelişmeye yönelik koruma- kullanma, plan kararlarının Koruma Kurulları tarafından denetlenmesi ilkelerinin belirlenmesi.

- 4 Mart 1988 KTVKYK 7 No.lu ilke kararı ile koruma amaçlı imar planlarının hazırlanmasında plancıları yönlendirmek üzere koruma amaçlı imar planı yapımı ile ilgili bir taslağın hazırlanması.
- 4 Mart 1988 KTVKYK 10 No.lu ilke kararı ile sit alanları ile korunması gerekli kültür ve tabiat varlıkları ve çevrelerinde yapılacak basit ve esaslı onarım ve değişikliklerin uygulama esaslarının belirlenmesi.
- 4 Mart 1988 KTVKYK 11.No.lu ilke kararı ile kentsel sit alanları ile korunması gerekli kültür ve tabiat varlıkları ve bunların koruma alanlarında yapılacak yeni yapılarda uyulacak koşulların belirlenmesi.
- 4 Mart 1988 KTVKYK 14 No.lu ilke kararı ile 14.1.1978 tarihli ve 10200 sayılı ilke kararını benimseyen 6.1.1984 tarihli ve 61 sayılı ilke kararının gözden geçirilerek korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının koruma gruplarının I. Grup Yapılar, II. Grup Yapılar, III. Grup Yapılar, IV. Grup Yapılar olarak yeniden belirlenmesi.
- 4 Mart 1988 KTVKYK 15 No.lu ilke kararı ile korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının çökme tehlikesinde (mailli inhidam) olan yapıların ortadan kalkmasını önlenmesi.
- 4 Mart 1988 KTVKYK 16 No.lu ilke kararı ile korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının herhangi bir şekilde yok olmaları durumunda sebep olanlar hakkında kanuni kovuşturma açılmasına, mevcut doküman varsa onlardan yararlanarak eski cephe özelliğinde ve gabarisinde, doküman yoksa koruma kurullarının önereceği yapılanma koşulları ile inşaata izin verilebilmesi.
- 4 Mart 1988 KTVKYK 18 No.lu ilke kararı ile karayolları güzergahı üzerinde yer alan mimari ve tarihi değeri bulunan köprülerin bakım ve onarım esaslarının belirlenmesi.
- 28 Haziran 1988 KTVKYK 22 No.lu ilke kararı ile korunması gerekli kültür varlığı cami, mescit ve türbelerde yapılacak fiziki ve yapısal uygulamaların belirlenmesi.
- 28 Haziran 1988 KTVKYK 23. No.Lu ilke kararı ile resmi kuruluşlarca kullanılan taşınmaz kültür varlığı yapılar ile ulusal ve

uluslararası yarışmalar ile kazanılmış projelerin uygulanması sonucunda gerçekleştirilen yapıların yıkılmaması gerektiği kararının alınması.

DOĞAL SİT ALANLARININ KORUNMASINA VE GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK GİRİŞİMLER: ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGELERİ VE TURİZM MERKEZLERİ

28 Haziran 1988 KTVKYK 24. No.lu ilke kararı ile tabii (doğal) sit alanlarında korumaya yönelik koşulların belirlenmesi: I. Derece Tabii (Doğal) Sit Alanlarının koruma amaçlı bilimsel çalışmalar dışında aynen korunması, II. Derece Tabii (Doğal) Sit Alanlarında doğal yapının korunması ve geliştirilmesi ile birlikte kamu yararı gözönüne alınarak konut dışında turizm ve hizmete dönük uygulamalara denetimle izin verilmesi.

28 Haziran 1988 KTVKYK 25. No.lu ilke kararı ile korunması gerekli tabiat varlıklarından anıt ağaçların tanımı ve korunması esaslarının belirlenmesi.

28 Haziran 1988 KTVKYK 28 No.8. Grup Turizm Merkezlerine İlişkin Turizm Planlama Ve Yatırımlar Dairesi Başkanlığının 30.5.1988 Gün Ve 1320-1894 Sayılı Yazıları Ve Ekleri İncelenerek Bakanlar Kurulu Kararı ile:

1-Kayseri Erciyes Kış Sporları Turizm Merkezi

2-Kastamonu- Ilgaz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi

3-Kütahya Ilıca Harlek Kaplıcası Turizm Merkezi

4-İstanbul Barbaros Evleri Turizm Merkezi

5-İstanbul Kuruçeşme II. No.lu Turizm Merkezi

6-Mersin Kargıçık Turizm Merkezi

7-Mersin Melleç Turizm Merkezi

8-Mersin Ovacık Turizm Merkezi

9-Muğla-Marmara Balıkaşiran Turizm Merkezi Tevsii

10-Muğla-Marmaris, Yat Limanı Turizm Merkezi Tevsii

11-Samsun, Havza 25 Mayıs Termal Tesisleri Turizm Merkezi

12-Sinop, Akliman Hamsilos Turizm Merkezi Tevsii

Bu alanların Turizm Merkezi olarak ilan edilmesi ve yapılacak uygulama için koruma kurullarından projesi ile birlikte izin alınması.

Muğla, Milas Akbük Turizm Merkezi ilanının iptal edilmesi kararının Verilmesi

- 16 Eylül 1988 Özel Çevre Koruma Bölgesine İlişkin Esasların belirlenmesi.
- 13 Kasım 1989 389 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Çevre Müsteşarlığının Kuruluşu ve Görevlerinin belirlenmesi
- 13 Kasım 1989 383 Sayılı Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Başbakanlık Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulması
- 13 Kasım 1989 389 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Çevre Müsteşarlığının Kurulması ve Görevlerinin belirlenmesi
- 5 Ağustos 1990 Başbakanlık Özel Çevre Koruma Kurulunun Çalışma Esas ve Usullerine Dair Yönetmelik çıkarılması.
2. Aralık 1990 Özel Çevre Koruma Fonu Yönetmeliği ile Özel Çevre Koruma Bölgelerindeki değerlerin korunması, geliştirilmesi için kurulan Özel Çevre Koruma Fonu gelirlerinin toplanması ve bu fondan yapılacak harcamalara dair esas ve usullerin belirlenmesi.
- 3 Ağustos 1990 Kıyı Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik çıkarılması.
- 8 Ağustos 1991 444 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Çevre Müsteşarlığının Görevlerinin yeniden düzenlenmesi.
- 21 Ağustos 1991 Kanun Hükmünde Kararname ile Çevre Bakanlığı'nın Kurulması ve Görevlerinin belirlenmesi.
- 24 Şubat 1992 Çevre Koruma Projelerinin Yaptırılması Esaslarına Dair Yönetmelik çıkarılması.
- 12 Mayıs 1993 Çevre Bakanlığı Taşra Teşkilatı Görev, Yetki, ve Çalışma Esasları Yönetmeliği ile Çevre Bakanlığının taşra teşkilatının düzenlenmesi.
- 16 Haziran 1993 Çevre Bakanlığı Yüksek Çevre Kurulu ile Çevre Teknik Komitesi Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik çıkarılması.
- 19 Ekim 1994 Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Taşra Teşkilatının Görevleri, Çalışma Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelikle Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı'nın taşra teşkilatının çalışma esas ve usullerinin düzenlenmesi.
- 21 Nisan 1995 Bakanlar Kurulu kararı ile Balıkesir İli Ayvalık İlçesi sınırları dahilindeki Ayvalık Adalarının Tabiat parkı,
Konya ili Ereğli İlçesi'nin Tabiatı Koruma Alanı,
Karaman İli Ayrancı ilçesi sınırları içindeki Akgöl ve Çevresinin Tabiatı Koruma Alanı,

Denizli İli Sınırları dahilindeki Honaz Dağı'nın Milli Park,

Niğde İli'nin sınırları dahilindeki Hacer Ormanı Tabiat Parkı'nın Aladağlar Milli Parkı olarak belirlenmesi.

30 Ocak 1996

Bakanlar Kurulu kararı ile Muğla İli Marmaris İlçesi ve Çevresinin Milli Park olarak belirlenmesi.

1996 – 2000

VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı: Koruma Yaklaşımının Arşivcilik ve Müzecilik Konuları ile sınırlı kalması.

KORUMADA YASAL BOYUT TARTIŞMALARI, KTVKYK TARAFINDAN TÜM İLKE KARARLARININ GÖZDEN GEÇİRİLEREK YENİDEN DÜZENLENMESİ, DOĞAL, ARKEOLOJİK, KENTSEL, TARİHSEL SİT ALANLARINDA UYGULAMA KOŞULLARININ YENİDEN DÜZENLENMESİ

8 Şubat 1996

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ile Koruma Kurulları Yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle kurulların çalışma usul ve esaslarının yeniden düzenlenmesi.

19 Nisan 1996

KTVKYK 419. No.lu ilke kararı ile Kentsel Sitlerin koruma ve kullanma koşullarının belirlenmesi, kentsel sit alanlarının ve etkileme geçiş alanlarının tanımlanması, geçiş dönemi yapılaşma koşullarının temel ilkelerinin ve uygulama ve denetleme ilkelelerinin belirlenmesi.

19 Nisan 1996

KTVKYK 420. No.lu ilke kararı ile planlama sırasında etkileme geçiş alanı olarak gözönüne alınması gerekli görülen alanlara (planlama sınırları) ilişkin esasların belirlenmesi.

2001-2004 VIII.

Beş Yıllık Kalkınma Planı: Özel İhtisas Komisyonu Raporu koruma sorunlarına ve önerilere kültür, turizm, kırsal ve kentsel altyapı, konut ve çevre konularında değinilmesi.

19 Nisan 1996

KTVKYK 421. No.lu ilke kararı ile Tarihi Sitlerin koruma ve kullanma koşullarının belirlenmesi.

19 Nisan 1996

KTVKYK 430. No.lu ilke kararı ile karayolları güzergahı üzerinde yer alan mimari ve tarihi değeri bulunan köprülerin bakım ve onarımı.

4 Temmuz 1998

KTVKYK 589. No.lu ilke kararı ile koruma amaçlı imar planları ile ilgili yönetmeliğin hazırlanması gerekliliği hakkında ilke kararı.

18 Haziran 1999

KTVKYK 647. No.lu ilke kararı ile yasal süresi içinde gerçekleştirilmeyen koruma amaçlı imar planlarının yaptırılması ve sit alanları geçiş dönemi yapı şartları uygulaması sürecine ilişkin ilke kararı ile yasa ile

belirlenen 1 yıllık sürenin 18 Haziran 1999 tarihinden itibaren yeniden işletilmesi.

5 Kasım 1999

KTVKYK 658. No.lu ilke kararı ile Danıştay 6. Dairesinin 11 Kasım 1997 tarihli ilgili kararı uyarınca Arkeolojik Sitler Koruma ve Kullanma Koşullarına ilişkin 14.7.1998 gün ve 594 sayılı ilke kararının, uygulamada çıkan sorunlar, mevzuatla çelişen hususlar dikkate alınarak yeniden düzenlenmesi. Arkeolojik sitlerle korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarını içeren ve korunması gerekli kentsel dokuların birlikte bulunduğu alanların kentsel arkeolojik sit alanları olarak tanımlanması. Bu alanlarda yapılacak planlama ve uygulama çalışmaları sırasında uyulacak ilkelerin belirlenmesi.

5 Kasım 1999

KTVKYK 659. No.lu ilke kararı ile Danıştay 6. Dairesinin 11 Kasım 1997 tarihli ilgili kararı uyarınca Doğal (Tabii) Sitler Koruma ve Kullanma Koşullarına ilişkin 16 Haziran 1997 gün ve 541 sayılı ve 14 Temmuz 1998 gün ve 593 sayılı ve 12 Mart 1999 gün ve 639 sayılı ilke kararlarının, uygulamada çıkan sorunlar, mevzuatla çelişen hususlar dikkate alınarak yeniden düzenlenmesi. I. Derece, II. Derece ve III. Derece Doğal (tabii) Sit Alanlarının tanımlanması. Bu alanlarda yapılacak planlama ve uygulama çalışmaları sırasında uyulacak ilkelerin belirlenmesi. Ülke çıkarları açısından yapılmasında zorunluluk olduğu ilgili Bakanlıkça belirlenmek koşuluyla I., II. ve III. Derece Doğal Sit Alanlarında ilgili koruma kurulunca uygun görülecek şekilde çevreye zarar vermeyecek enerji santralleri yapılmasına olanak sağlanması.

5 Kasım 1999

KTVKYK 659. No.lu ilke kararı ile Danıştay 6. Dairesinin 11 Kasım 1997 tarihli ilgili kararı uyarınca Taşınmaz Kültür Varlıklarının Gruplandırılması, Bakım ve Onarımına ve Onarımların Denetlenmesine ilişkin 19 Nisan 1996 gün ve 437 sayılı, 14 Temmuz 1998 gün ve 598 ve 599 sayılı, 3 Aralık 1998 gün ve 634 ve 640 sayılı, 12 Mart 1999 gün ve 642 sayılı ilke kararlarının yeniden düzenlenmesi. Taşınmaz Kültür Varlıklarının yapı gruplarının I. Grup Yapılar ve 2. Grup Yapılar olarak belirlenmesi. Müdahale biçimlerinin bakım, onarım, yeniden yapma olarak belirlenmesi. Esaslı onarım ilkelerinin saptanması. Uygulamanın denetlenmesi ve yok olan tescilli yapılara ilişkin işlemlerin açıklanması.

5 Kasım 1999

KTVKYK 660. No.lu ilke kararı ile Rölöve-Restitüsyon-Restorasyon Projesi hazırlama esaslarının belirlenmesi. Proje hizmetlerinde her

projede kesinlikle hazırlanması gerekli belgelerin ve koruma kurullarının gerekli görmesi durumunda hazırlanması gereken belgelerin tanımlanması. Restorasyon ve yeniden kullanım projelerinin anlatımlarında temel yaklaşımların açıklanması.

5 Kasım 1999 KTVKYK 661. No.lu ilke kararı ile tescil kaydı bulunmayan taşınmaz kültür varlığı özelliğindeki yapılar ve yapı elemanlarının korunmasına yönelik ilke kararı ile henüz tespit ve tescili yapılamamış yapıların, kamu kurum ve kuruluşlarınca kullanılan mimari özellik taşıyan yapıların, erken Cumhuriyet Dönemi yapılarının ilgili koruma kurulu görüşü alınmadan yıkılmaması.

5 Kasım 1999 KTVKYK 662. No.lu ilke kararı ile Danıştay 6. Dairesinin 11 Kasım 1997 tarihli ilgili kararı uyarınca 14 Temmuz 1998 gün ve 597 sayılı korunması gerekli tabiat varlıklarından anıt ağaçların tanımı ve korunmasına yönelik ilke kararının yeniden düzenlenmesi.

19 Haziran 2000 KTVKYK 674. No.lu ilke kararı ile "Yasal Süreci İçinde Gerçekleştirilmeyen Koruma Amaçlı İmar Planlarının Yaptırılması ve Sit Alanları Geçiş Dönemi Yapı Şartları Uygulaması Sürecine İlişkin" 18.6.1999 gün, 647 sayılı ilke kararında öngörülen bir yıllık sürenin dolması nedeniyle sözkonusu ilke kararının yeniden değerlendirilmesi ve bu konuda yasa ile belirlenen işlemlere devam edilmesi kararının alınması.

19 Haziran 2000 KTVKYK 676. No.lu ilke kararı ile "Sit alanlarında, tescilli tescilli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarına bitişik parsellerde ve koruma alanlarında yer alan yürürlükteki yasal mevzuata göre kullanma izin belgesi bulunmayan tescilsiz ve kaçak yapılarda bakım ve basit onarım izni verilemeyeceği" ne ilişkin kararın imar mevzuatından önce yapılmış yapıları kapsamamasına ilişkin karar alınması.22 Mart 2001

22 Mart 2001 KTVKYK 680. No.lu ilke kararı ile Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulunun 11 Şubat 2000 gün ve 1998/344 Esas ve 2000712 sayılı kararının değerlendirilmesi sonucunda 5.Kasım 1999 tarihli ve 660 sayılı ilke kararının yeniden düzenlenmesi ve "Koruma Kurullarınca onaylanan plan ve projelerin uygulamada uzmanlarınca denetlenmesi, sorumlu mimarın, uygulamanın kurul kararına uygun olarak sonuçlandırıldığına dair raporu koruma kuruluna iletilmesi gerektiğine, uygulama bittikten sonra müellif mimarın isminin yapının uygun bir yerine yazılmasına" ilişkin ilke kararı alınması.

2001-2004 VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı: Koruma konusunda ayrıntılı Özel İhtisas Komisyonu Raporu hazırlanması. Koruma sorunlarına ve önerilere kültür, turizm, kırsal ve kentsel altyapı , konut ve çevre konularında değinilmesi.

14 Kasım 2002 KTVKYK 696. No.lu ilke kararı ile Arkeolojik, Doğal, Tarihi Sit Alanları ile Sit Alanları Dışındaki Tescilli Kültür ve Tabiat Varlığı parsellerinin koruma alanlarındaki Tescilsiz Parsellerde uygulamaların denetlenmesi ve iskan İzni verilmesi konusunda mevcut ilke kararlarını açıklayıcı hükümler getirilmesi.

28 Nisan 2003 Kültür ve Turizm Bakanlıklarının Yeniden Birleştirilmesi: 4848 No.lu "Kültür ve Turizm Bakanlıklarının birleştirilmesine ilişkin ""Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun"un Cumhurbaşkanı tarafından onaylanması. Yeni Bakanlığın Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Tanıtma Genel Müdürlüğü, Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, Milli Kütüphane Başkanlığı ve Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı ana birimlerinden oluşması

DEĞERLENDİRME

Ayrıntılı tarihsel gelişim sürecinde izlendiği gibi Türkiye'de ülkenin zengin kültürel ve doğal değer potansiyeline karşın bu değerlerin korunmasına yönelik çağdaş anlamda geçerli ve tutarlı bir koruma anlayışı ve koruma politikası geliştirilememiştir. Koruma konusunda yapılan yasal, yönetsel düzenlemeler ve uygulamaya yönelik olarak alınan kararlar sürekli değişmekte, birbirleri ile çelişmektedir.

Türkiye'de koruma yaklaşımları konusunda genel bir değerlendirme yapılırsa:

- Doğal, tarihsel, kentsel ve arkeolojik sit alanlarının önemi ve ülkenin kalkınma potansiyelindeki yeri konusunda koruma ile ilgili tarafların, merkezi yönetimin, yerel yönetimlerin, bilimsel kuruluşların, ilgili diğer kuruluşların, plancılardan ve halkın benimsediği ortak koruma politikaları yoktur. Bu konudaki yaklaşımlar zaman zaman birbirleri ile çelişmekte, politikalarda zaman zaman geriye dönüşler söz konusu olmaktadır.
- Kültürel ve doğal değerlerin korunması konusunda yasal ve yönetsel kargaşa vardır. Bu kargaşa giderilmeli, tanımlı bir yasal çerçeve içinde planlama çatısı altında yönetim ve uygulama sistemi oluşturulmalıdır.
- Koruma kararları ve politikaları çoğu kez üst düzey plan kararları ve politikalar ile ve birbirleri ile çelişmektedir. Koruma kullanma dengesini gözardı eden üst düzey kararlar alınmaktadır. Koruma-turizm ilişkisi değerlendirilirken koruma - turizm dengesi koruma yönünde ağırlık

taşımalıdır. Koruma politikalarının ve planlama kararlarının iç ve dış tutarlılığı sağlanmalıdır.

- Bütün planlama çalışmalarında olduğu gibi, koruma planlamasının da sadece fiziksel plan üretimi olmadığı, ekonomik ve sosyal planlama boyutlarını da içermesi gerektiği dikkate alınmalıdır. Koruma çalışmalarında uygulamayı gerçekleştirecek örgüt ve finansman modeli belirlenmelidir.
- Koruma amaçlı imar planlarının irdelenmesinde kurulların görev ve sorumluluk sınırlarını da belirleyen ortak değerlendirme ilkeleri saptanmalıdır. İlke kararları çok sık değişmektedir. Koruma kurulları aldıkları kararları ayrıntılı gerçeklerle belirtmeli, kararlarda geriye dönüş söz konusu olmamalı, kurullar inandırıcı, yönlendirici ve yapıcı niteliklerini yitirmemeli, gerçek uzmanlardan oluşmalıdır.

KAYNAKLAR

- GÜLERSOY-ZEREN, Nuran (2001); Sit Koruma Ders Notları, İTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü.
- GÜLERSOY-ZEREN, Nuran, TEZER Azime, YİĞİTER, Reyhan (2001), ZEYREK: A Study in Conservation, İTÜ Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- ZEREN, Nuran (1991); Koruma Amaçlı İmar Planı Yapım ve Uygulama Sorunları, İTÜ Çevre ve Şehircilik UYG-AR Merkezi, İstanbul.
- ZEREN, Nuran, (1981); Kentsel Alanlarda Alınan Koruma Kararlarının Uygulanabilirliği, (Doktora Tezi), İTÜ Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Kültür Bakanlığı, (1996) Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Mevzuatı, Ankara.
- Kültür Bakanlığı, (1999) Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İlke Kararları, Ankara.
- "2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Resmi Gazete, 21.6.1983.
- "3386 Sayılı 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun", Resmi Gazete, 24.6.1987.
- "3194 Sayılı İmar Kanunu, Official Gazette, 9.5.1985.